

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

אכיפה בררנית במשפט פלילי - כיצד מתמודדים?

אכיפה בררנית היא אכיפה שמפלה באופן בלתי שוויוני באותן הנסיבות את אותם האנשים בהליך הפלילי. אכיפה סלקטיבית במשפט הפלילי נוגדת את עקרון הצדק אליו שואפת החברה במדינה מתוקנת. מה קורה כאשר רשות מסוימת בוררת בפינצטה אוכלוסייה מסוימת או אדם מסוים לצורך השגת מטרה זרה או סתם שרירות לב? עו"ד אסף דוק מסביר כיצד קבלת הטענה של אכיפה בררנית והגנה מן הצדק עשויה להוביל לסגירת תיק פלילי, ביטול כתב אישום או הפחתה משמעותית בענישה.

כיצד החוק מגדיר אכיפה בררנית?

אכיפה בררנית הינה אכיפת מפלה של החוק באופן כזה שהיא מבדילה בין בני אדם דומים או במצבים דומים לצורך השגת מטרה פסולה או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא. אכיפה בררנית יכולה להתבטא כדוגמה בדוח שניתן על ידי שוטר תנועה בגין חנייה באדום-לבן תוך התעלמות מוחלטת משיירת הרכבים שחננו לצד אותה מדרכה. במקרה מעין זה, השוטר ברר בפינצטה את המכונית לה נתן את הדוח. דוגמאות נוספות לאכיפה סלקטיבית ניתן לראות כאשר הרשויות אוכפות אוכלוסייה מסוימת בגין ביצוע עבירה באזור מסוים תוך התעלמות מביצועה בקרב אוכלוסיות אחרות השוכנות באזורים אחרים.

הבעייתיות באכיפה סלקטיבית

במשפט הפלילי, אכיפה סלקטיבית פוגעת בצדק אליו שואפת החברה והמדינה. במידה ואכיפה בררנית מוכחת, בית המשפט יכול לבטל את כתב האישום. משרדנו זיכה לא פעם לקוחות מחמת אכיפה בררנית כדוגמה בעבירת תקיפת בת זוג, בהחזקת סכין בשל חיפוש בלתי חוקי ואף ביטול כתב אישום בגין עבירות מס.

בנוסף לאמור, אכיפה מעין זו מעלה שאלות מוסריות הן מתחום המשפט הפלילי והן מתחום המשפט המוסרי. כאשר רשות מסוימת פועלת באכיפה בררנית, היא פועלת בניגוד למוטל עליה לפעול בהגינות ובניגוד למנדט הציבורי שאזרחי המדינה מעניקים לה.

חוק סדר הדין הפלילי וההגנה מן הצדק

לפי סעיף 149(10) בחוק סדר הדין הפלילי, נקבעת טענת ההגנה מן הצדק במסגרת ההליך הפלילי. טענה זו קבילה לאורך כל ההליך, אותה ניתן לטעון במידה והנאשם סבור כי כתב האישום נגדו סותר את עקרון ההגינות והצדק. בתי המשפט בישראל מכירים בתופעה זו כעילה, במסגרת המשפט הפלילי, להגנה מן הצדק. קבלת הטענה של אכיפה בררנית והגנה מן הצדק עשויה להוביל לסגירת תיק פלילי, ביטול כתב אישום או הפחתה משמעותית בענישה.

כיצד בוחנים את השאלה האם מתקיימת אכיפה בררנית?

פסק הדין בעניין כהן סלכגי (ע"פ 8551/11 כהן סלכגי נ' מדינת ישראל) קבע שלוש שאלות, או שלושה שלבים, בתהליך בחינת טענת אכיפה בררנית:

1. בחינת "קבוצת השוויון" עמה נמנה הנאשם המבקש סעד מכוח הגנה מן הצדק.

2. האם אי אכיפת החוק באופן שוויוני במקרה הספציפי מהווה אכיפה בררנית או אכיפה חלקית אשר נובעת לעיתים ממחסור

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

במשאבים וסדר עדיפויות לגיטימי של המדינה.

3. מהו הנטל הראייתי המונח על כתפי הנאשם הטוען לאכיפה בררנית.

כיצד מתמודדים עם אכיפה בררנית?

במידה וקיים חשש כי אכיפה בררנית מתקיימת, ניתן לטעון, כבר בשלבים המוקדמים בהליך, לקיום ההגנה מן הצדק. כאשר בית המשפט מקבל טענה זו בשלב מוקדם - הרי שבסמכותו לבטל כליל את כתב האישום. בכדי להוכיח את קיומה של אכיפה זו, על הנאשם להיעזר בראיות שונות כדומה מסמכים, שנמצאות בידי הרשות. בשלב זה כדאי להסתייע בעורך-דין פלילי שילווח את הנאשם לאורך ההליך נגדו. במקרים מעין אלו, לרוב מוגשת בקשה לשם קבלת חומרים הנוגעים לחקירה מהמדינה בכדי להוכיח את האכיפה הסלקטיבית. לדוגמה כאשר בעל עסק מסוים מעוניין להוכיח כי נעשתה נגדו אכיפה סלקטיבית, עליו להיעזר בעורך דינו בכדי שיוכיח כי בקרב שאר בעלי העסקים העוסקים בתחום עיסוקו, לא נאכפו באותה הצורה. עורך הדין יעזר במסמכים הרלוונטיים לצורך הראיות ואף בעדויות שונות הן של בעלי העסקים והן של הנאשם עצמו.

בוצעה נגדך אכיפה בררנית?

טענת ההגנה מן הצדק, היא טענה בה ניתן להיעזר כנגד האכיפה הבררנית לשם ביטול כתב האישום או בהרשעת אדם בפלילים. חוק העונשין מונה מספר שיקולים בהם בתי המשפט צריכים להתחשב בהטלת גזר הדין ביניהם, נסיבות אישיות, התנהגותה של הרשות בהליך הפלילי ושיקולים הנוגעים לצדק. במידה ועולה חשש לאכיפה סלקטיבית בית המשפט ישכלל זאת בדיונו ובמידה והדבר מצדיק זאת - יבטל את כתב האישום והאשמות כנגד החשוד מחמת האכיפה הבררנית. יחד עם זאת, חשוב לציין כי טענת האכיפה הסלקטיבית הינה טענה קשה להוכחה, על כן, מומלץ להיעזר בשירותיו של עורך-דין מיומן ובעל ניסיון בתחום. משרדנו הוביל לזיכוי נאשמים מחמת אכיפה בררנית במספר מקרים. במידה והנך חושש כי בוצעה כלפיך אכיפה מפלה, כדאי שתיוועץ עם עורך דין פלילי ללא דיחוי שיפעל באופן עיקש וחסר פשרות לזיכויך. במידה ואתה זקוק לייעוץ משפטי מקצועי בנושא, באפשרותך ליצור עימנו קשר בטלפון **052-6885006** או להשאיר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.